

Ruime aansprakelijkheid op de bouwplaats

Bij een hoofd- en/of onderaannemer zal veelal bekend zijn dat hij als werkgever aansprakelijk is voor schade die zijn werknemers tijdens hun werk lijden. Op voet van het vierde lid van artikel 7:658 van het Burgerlijk Wetboek (BW) strekt deze aansprakelijkheid zich ook uit tot anderen die hij in het kader van zijn beroep of bedrijf inschakelt. Dat die bepaling nogal ruim wordt uitgelegd laten de twee in dit artikel te behandelen uitspraken zien.

Aansprakelijkheid voor ingeleend personeel

Het vierde lid van artikel 7:658 BW regelt de aansprakelijkheid van de 'inlener' voor uitzendkrachten of ander ingeleend personeel. Iets eenvoudiger gesteld dan de wettekst zegt dat artikel: degene die in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf arbeid laat verrichten door een persoon met wie hij geen arbeidsovereenkomst heeft, is aansprakelijk als ware hij de 'echte werkgever' voor de schade die deze persoon lijdt in de uitoefening van zijn werkzaamheden.

Voor de toepassing van artikel 7:658 lid 4 BW is wel vereist dat het gaat om werkzaamheden die de inlener in het kader van de uitoefening van zijn beroep of bedrijf ook door eigen werknemers had kunnen laten verrichten. Voor activiteiten die normaal niet door het bedrijf worden verricht, is het artikel dus niet bedoeld.

Hieronder zal op twee onlangs verschenen uitspraken worden ingegaan, die zich beide op de bouwplaats afspelen en waarin wordt bevestigd dat genoemd artikel een ruime strekking heeft.

Onderaanneming - Uitspraak Rechtbank 's-Hertogenbosch

Een hoofdaannemer van een te bouwen complex woningen heeft een overeenkomst van onderaanneming gesloten met een eenmanszaak voor het lijmen van kalkzandsteenelementen. De eenmanszaak heeft met een viertal andere lijmers een samenwerkingsovereenkomst gesloten. De lijmwerkzaamheden die door de hoofdaannemer aan de eenmanszaak in onderaanneming zijn opgedragen zijn op grond van genoemde overeenkomst verdeeld. Daarnaast is een zelfstandige zonder personeel (ZZP-er) door de eenmanszaak als buitenstaander ingeschakeld om lijmwerkzaamheden te verrichten.

De ZZP-er is op de bouwplaats ten val gekomen en heeft daardoor ernstig letsel opgelopen. De ZZP-er stelt zowel de eenmanszaak als de hoofdaannemer aansprakelijk voor de door het ongeval geleden schade. Beiden weigeren echter de schade te vergoeden. De ZZP-er betreft beiden vervolgens in een kort geding.

De voorzieningenrechter dient in het kort geding de vraag te beantwoorden wie aansprakelijk is voor de door de ZZP-er geleden schade. Nu de ZZP-er zijn vordering primair heeft gestoeld op artikel 7:658 lid 4 BW, wordt die vraag eerst in dat licht gezien.

De hoofdaannemer verweert zich door te stellen dat de door de ZZP-er verrichte lijmwerkzaamheden niet zijn uitgevoerd in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf als bedoeld in het betreffende wetsartikel, omdat hij zelf geen lijmers in dienst heeft en die activiteiten dus niet tot zijn kernactiviteit behoren. Naar het oordeel van de voorzieningenrechter faalt dit verweer, nu het bouwen van een complex woningen in deze zaak voor de hoofdaannemer het beroep of bedrijf is. Daaronder valt dan ook het verrichten van de voor het bouwen noodzakelijke lijmwerkzaamheden.

Dat een hoofdaannemer, zoals veelal het geval is, een deel van de bouwwerkzaamheden laat verrichten door meer gespecialiseerde onderaannemers, al dan niet omdat hij daarvoor zelf geen personeel in dienst heeft, doet aan de toepasselijkheid van het wetsartikel niet af, aldus de voorzieningenrechter.

De eenmanszaak voert nog als verweer aan dat het betreffende artikel niet van toepassing is, omdat die bepaling uitsluitend is geschreven voor uitzendkrachten en ingeleend personeel, waarvan in dit geval geen sprake is. Onder verwijzing naar de kamerstukken overweegt de voorzieningenrechter dat

bedoeld artikel de aansprakelijkheid uitbreidt tot andere tewerkgestelden, ongeacht de aard van de rechtsverhouding op grond waarvan de tewerkgestelde de hem opgedragen arbeid verricht.

Kortom, naar het oordeel van de voorzieningenrechter is voldoende aannemelijk dat zowel de hoofdaannemer als de eenmanszaak aansprakelijk zijn voor de volledige door de ZZP-er geleden schade. Aan de ZZP-er wordt dan ook een voorschot op de vergoeding toegekend.

Hulppersonen - Uitspraak Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Een betonstaalvlechtbedrijf is samen met een ander bedrijf X als onderaannemer betrokken bij de bouw van de hoge snelheidslijn. Omdat het betonstaalvlechtbedrijf op enig moment mensen tekort kwam heeft zij ter plaatse de hulp ingeroepen van een aantal werknemers van bedrijf X. Bij het plaatsen van een zogeheten wapeningskorf is vervolgens een van de werknemers van bedrijf X ernstig gewond geraakt. De verzekeraar (die in de rechten van de werknemer is getreden) stelt vervolgens het betonstaalvlechtbedrijf aansprakelijk op grond van artikel 7:658 lid 4 BW.

In eerste aanleg is de vordering van de verzekeraar door de kantonrechter toegewezen. Het betonstaalvlechtbedrijf gaat in hoger beroep. Volgens het betonstaalvlechtbedrijf mist genoemd artikel toepassing, nu er helemaal geen sprake is van "inlening". Het ongeval vloeide volgens het betonstaalvlechtbedrijf voort uit de normale, eigen werkzaamheden van de werknemer. De werknemer is het betonstaalvlechtbedrijf alleen voor een bepaalde klus even te hulp geschoten. Het Gerechtshof maakt korte metten met dit betoog.

Zo oordeelt het Gerechtshof dat de werknemer wel daadwerkelijk het betonstaalvlechtbedrijf heeft geassisteerd bij werkzaamheden in het kader van haar bedrijf. Of er sprake was van een overeenkomst van inlening tussen het betonstaalvlechtbedrijf en bedrijf X is daarbij naar het oordeel van het Gerechtshof niet van belang. Een dergelijk vereiste staat niet opgenomen in de wet. Bovendien kan het feit dat het betonstaalvlechtbedrijf accepteerde dat bedrijf X mensen ter beschikking stelde volgens het Gerechtshof worden gelijk gesteld met een mondelinge overeenkomst van inlening. Het Gerechtshof merkt de werknemer dus aan als een hulppersoon in de zin van het genoemde wetsartikel.

Het betonstaalvlechtbedrijf heeft verder nog betoogd dat het bedrijf X als werkgever van de werknemer ervoor had dienen zorg te dragen dat haar werknemers daadwerkelijk gebruik maakten van veiligheidsmiddelen. Het feit dat bedrijf X daartoe verplicht is, laat onverlet dat het betonstaalvlechtbedrijf op grond van de wet tevens een zelfstandige verplichting heeft om zorg te dragen voor de veiligheid van de mensen die zij als hulppersoon gebruikt.

Kortom, het Gerechtshof oordeelt dat het betonstaalvlechtbedrijf aansprakelijk is voor de gevolgen van het arbeidsongeval.

Uitspraken gaan verder dan Arbobesluit

Uit de uitspraak van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch volgt dat het stilzwijgend accepteren dat een werknemer van een ander bedrijf te hulp schiet bij de te verrichten werkzaamheden voldoende is voor het aannemen van aansprakelijkheid ex artikel 7:658 lid 4 BW. Een overeenkomst van inlening is voor het aannemen van aansprakelijkheid op voet van dat artikel niet nodig, aldus het Gerechtshof.

De voorzieningenrechter van de Rechtbank 's-Hertogenbosch oordeelde eveneens dat het betreffende artikel een ruime strekking heeft. Het artikel breidt de aansprakelijkheid uit tot alle andere personen die voor een werkgever werkzaamheden verrichten, ongeacht de juridische relatie die zij met die werkgever hebben.

Bovendien is opvallend dat het beroep of bedrijf van de hoofdaannemer niet beperkt wordt tot de kernactiviteit van de hoofdaannemer, maar wordt opgerekt tot het als hoofdaannemer bouwen van een complex woningen. Het feit dat de lijmwerkzaamheden niet tot de 'core business' van de hoofdaannemer behoorden deed om die reden niet aan de toepasselijkheid van genoemd artikel.

Opmerkelijk is verder dat het voor de bouwsector geldende Arbobesluit, afdeling bouwproces, slechts bepaalt dat elke werkgever verantwoordelijk is voor de werplek van zijn eigen werknemers. De hoofdaannemer kan op basis van dat Arbobesluit dus niet worden aangesproken en beboet ingeval

het personeelslid van een onderaannemer of een ZZP-er op een bouwterrein schade oploopt. De uitspraak van de voorzieningenrechter gaat in die zin veel verder dan het Arbobesluit.

Al met al dient een (hoofd)aannemer zich er dan ook van bewust te zijn dat de werking van het vierde lid van artikel 7:658 BW verder gaat dan uitsluitend ingeleend personeel. De hoofdaannemer is aansprakelijk voor de veiligheid op het bouwterrein als ware hij de werkgever, ook voor personeel van de onderaannemer en door de onderaannemer in te schakelen ZZP-ers. Iets om als hoofdaannemer terdege rekening mee te houden!

Vrijwaringsclausule biedt oplossing

Om de aansprakelijkheid voor personeel van onderaannemers verbonden risico's zoveel mogelijk te beperken is het voor de hoofdaannemer aan te bevelen in de overeenkomst met de onderaannemer een vrijwaringsclausule op te nemen. Alhoewel de hoofdaannemer dan nog wel steeds rechtstreeks door personeel van de onderaannemer kan worden aangesproken, kan de hoofdaannemer de uit die aansprakelijkheid voortvloeiende schade vervolgens op de onderaannemer verhalen.

Dit artikel is geschreven door mr. M.C. (Marije) Waterink, advocaat Arbeidsrecht bij CMS Derks Star Busmann.